

VITENSENTERET

86 Luktebar

86.1 Beskrivelse

Bildet under viser hvordan modellen tar seg ut slik den står i utstillingen.

86.2 Oppgaver

Klem på en av plastflaskene.

Hold nesen din over luftstrømmen.

Hva slags lukt kjenner du?

VITENSENTERET

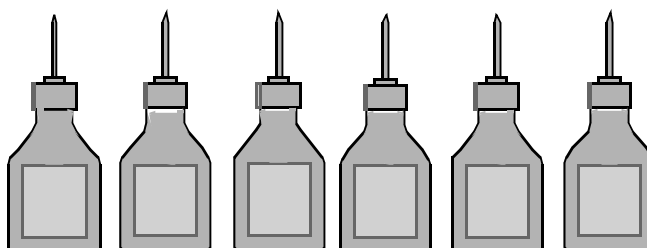
Prøv å gjette lukt-stoffet før du ser på svaret under lappen.

86.3 Experimentarius forklarer

Her har vi laget en “**luktebar**”. Hver plastflaske inneholder et lukt-stoff som vi kjenner fra hverdagen vår.

De forskjellige lukt-stoffene vi har valgt, er lukter som finnes i **naturen**.

Vanilin kommer f.eks. fra rota på en plante, kan males til et pulver og brukes i vaniljesaus og vaniljeis. Brukes også i oljeform i parfymen.

Eukalyptus er olje som utvinnes fra et tre, og brukes i halspastiller og hostesaft.

Citral eller citrus er olje som presses fra sitronskall, og brukes i parfymen og vaskemidler.

Kamfer er også olje som taes fra trær, og brukes i salver og drops.

Eugenol hentes fra nellik, og denne lukta kjenner du kanskje fra gløgg i jula.

VITENSENTERET

Mentol hentes fra peppermynte-olje, som presses fra en plante og brukes bl.a. i drops og tannkrem.

Anilin eller anis kommer fra ei planterot, og brukes f.eks. i lakris.

Luktesansens nerve-ender sitter i gangen mellom nesen og svelget. Når du klemmer på flaskene, følger molekyler fra luktestoffene i flaskene med luftstrømmen ut. Noen av disse molekylene kommer i kontakt med luktesansen, som sender signaler til hjernens lukt-sentrum. (Du finner mer om sansene våre i anatomirommet.)

Noen lukter synes vi er gode. Andre ting lukter ille. En lukt kan **minne** oss om et sted, eller noe som har hendt tidligere.

Kunstige lukter er ofte sterkere enn de naturlige stoffene de prøver å etterligne.

Vi **venner oss** fort til en lukt. Det kan være bra i visse situasjoner, men farlig hvis det f.eks. dreier seg om avgasser eller løsemidler.

Hunder vender seg ikke på samme måten til en lukt, men kan beholde lukt-følelsen.

Barn har ofte en mer følsom luktesans enn voksne.